

ANTROPONIMIA – NOȚIUNI GENERALE

Ramură a onomasticii, *antroponimia* reprezintă studiul tuturor numelor proprii de persoană, și anume: *nume* (*nume de familie*), *prenume* (*nume de botez*), *supranume*, *porecle*, *diminutive*, *hipocoristice*, *pseudonime* etc. Termenul *antroponimie* este, la origine, un cuvânt compus, format din grec. *anthropos* „om” și *onoma* „nume”, ce s-ar putea traduce prin „nume de om”.

Astăzi, antroponimia oricărei comunități umane este constituită din două sisteme de denotație personală: sistemul *oficial* și cel *popular* (*neoficial*).

În analiza sistemului antroponimic al unei localități, este importantă și necesară distincția dintre *sistemul oficial de denotație personală* și cel *popular*, lucru realizat la noi, pentru prima dată, de Șt. Pașca, în cunoscuta sa lucrare *Nume de persoane și nume de animale din Țara Oltului*, în care autorul scoate în evidență trăsăturile esențiale ale acestora: „Distingem de la început două sisteme profund deosebite unul de celălalt: 1) un sistem *oficial*, reprezentat de documentele istorice, inclusiv actele oficiale contemporane, sistem uzitat de viața administrativă, în școală, armată etc., impus și susținut de necesități juridice – altădată –, iar mai târziu și până astăzi menținut de Codul civil; 2) un sistem *popular*, așa cum apare în graiul sistemelor sociale, în discuția privitoare la indivizi sau la grupuri de indivizi, în afară de viața oficială. Cele două sisteme prezintă o egală importanță istorică. Devenite de mult tradiționale, deși independente, ele se influențează reciproc”¹¹.

¹¹ Pașca, *T. O.*, p. 61. În ceea ce privește „influența reciprocă” a celor două sisteme (cf. citatul din text), trebuie să facem observația că, în plan

Și în antroponimia localităților ucrainene anchetate de noi, ca, de altfel, și în celelalte localități ale României, coexistă cele două sisteme de denotație personală: *sistemul oficial* și cel *popular (neoficial)*¹². Acestea se diferențiază unul de celălalt atât prin elementele care le compun, cât și prin modul lor de folosire.

Elementele *sistemului oficial* de denotație personală la ucrainenii din localitățile Rona de Sus, Crăciunești și Lunca la Tisa sunt identice cu cele folosite de către români (ca și de majoritatea popoarelor Europei): *numele de familie* (sau *numele*) și *numele de botez* (sau *prenumele*)¹³, folosite în această ordine. Existența respectivei topici își găsește explicația în sistemul de înregistrare a ucrainenilor în documentele oficiale românești, ca de exemplu: registre de stare civilă, registre agricole, matricole școlare etc. Ele se mai folosesc în corespondență, la școală (în relația profesor – elev), dar și, de cele mai multe ori, în discuțiile ucrainenilor cu persoane străine de localitate.

Cel de-al doilea sistem în cadrul denotației personale este cel *popular*, a cărui existență este absolut necesară – mai ales în mediul rural – „unde coincidența numelor de botez ca și imperfecta individualizare rezultată prin numele de familie provenite de la numele de botez favorizează confuziile”¹⁴. La toate acestea, se adaugă faptul că numărul numelor de familie este

oficial, cu referire specială la numele de familie, afirmația lui Șt. Pașca nu este sustenabilă, căci, azi, nu se mai formează nume de familie.

¹² În literatura de specialitate de la noi, acestea mai sunt cunoscute și sub denumirile *formule antroponimice oficiale*, respectiv *formule antroponimice neoficiale* (cf. Christian Ionescu, *Observații asupra sistemului antroponimic românesc*, în LR, XXV, 1976, nr. 5, p. 524-525 și Constanța Bărboi, *Denotația personală actuală în comuna Rucăr, județul Argeș*, în SCL, XXVIII, 1977, nr. 4, p. 387-403).

¹³ Pentru noțiunile *nume de familie* și *prenume*, în antroponimie, se folosesc și formulele *nume de grup*, respectiv *nume individual* (cf. Christian Ionescu, *loc. cit.*).

¹⁴ Natalia Cernăuțeanu, *Observații asupra sistemului de denotație personală în mediul rural*, în LL, V, 1961, p. 27.

redus, iar, pentru a putea individualiza mai multe familii care au același nume sau pe indivizii care poartă același prenume ori au nume și prenume identice, este necesară apariția unor noi elemente antroponimice, despre care vom vorbi cu o altă ocazie.

În cele ce urmează, pe lângă diferite aspecte teoretice legate de apariția, formarea și funcționarea numelor și a prenumelor, vom prezenta și vom analiza cele două componente ale sistemului oficial de denumire personală, proprii antroponimiei satelor Rona de Sus, Crăciunești și Lunca la Tisa, menționând că trăsături antroponimice identice comportă și celelalte localități cu populație ucraineană din Maramureș.